

keering
voorts, dat
p gewezen
at alles
ezen in
als huls".

gezindheid
instige zou
en, op een
lezen tekst

Heere zal

voor lust-

heid zou

clusies. In

de Heere

s dat land

huwt hen,

conclusies

gezind-

uit Egypte,

gebracht;

en zee, uw

door een

de feiten

sias. Want

, zal doen

r valt ook

het hoort,

m behaagt

le afgoden-

De synode

ist (ch-fs)

Sam. 2:23

erden naar

arom niet?

ad (ch-fs)

ik het om-

nde, indien

er de ge-

Laat men

wordt de

a moet dan

n van Eli,

, dat is de

te volgen;

u, achteraf

il, den be-

hun dood,

verhardden

oers godde-

er verborgen

er den dag,

zelbehagen,

ele eeuwen

erste dagen

vandaag in

n wil. Voor-

ts, wil des

de gerefor-

mystieken,

logmatische

maken, dat

ibaring van

et zoo maar

er tot maan-

oe zou dan

jegens de

korenen ge-

p dergelijke

gaat, allen menschen die weldaden, die door den dood van Christus verkregen worden, gelijkelyk heeft willen meedeelen; maar dat sommigen de vergeving der zonden en het eeuwige leven deelachtig worden, anderen niet, dat zulk een onderscheid hangt aan hunnen vrijen wil, dewelke zichzelven voegt bij de genade, die zonder onderscheid aangeboden wordt, en dat het niet hangt aan die bijzondere gave der barmhartigheid, die krachtiglyk in hen werkt, opdat zij zichzelven die genade boven anderen zouden toeëigenen.

Dat de synode van Kalamazoo ook maar de geringste aarzeling zou hebben, om zelve te veroordeelen wat hier verworpen werd, zal wel niemand gelooven. Maar dat zij met het kunst- en vliegwerk van een beroep op bovengemelde positieve uitspraak van Dordrecht (aangaande prediking van een bevel en een „conditioneële“¹⁾ belofte) haar bewering aangaande Gods gunstige gezindheid jegens allen heeft willen staven, geeft den indruk, dat men dit in deze formulering toch wel nieuwe leerstuk slechts met moeite heeft kunnen aandienen als gereformeerd inzicht.

Intusschen, willen we de synode recht doen, dan mogen we niet verzwijgen, dat het haar speciaal te doen is geweest om „het welgemeend aanbod des heils“. Dat „aanbod“ als zodanig wordt door de rapporterende commissie aangemerkt als een bewijs van Gods gunstige gezindheid (bl. 126). De beide plaatsen uit Ezechiël werden juist onder dit aspect aangehaald; en onder denzelfden gezichtshoek schijnt ook wel de dubbele verwijzing naar de Dordtse Leerregels te willen betekenen worden. En, al hebben we aan Eli's prediking tot zijn zonen reeds gezien, hoe weinig men voor het beoogde doel daarmee aanvangen kan, toch willen we het onderwerp wel afzonderlijk bezien. We bewaren de tweede plaats uit de Leerregels dan ook maar tot den volgende keer.

K. S.

1) Zie Voorrede Statenvertaling op het Nieuwe Testament.

Vergemakkelijkte bespreking.

Om reeds gemelde redenen willen ook wij ons uitspreken over de door de synode van Sneek wederom aan de orde gestelde zaak van het Kamper promotierecht. De kwestie is van algemeen belang. Bovendien is bespreking in de pers altijd een zaak apart; het feit, dat ook binnenskamers deze bepaalde aangelegenheid nog aan de orde zal moeten komen, is geen reden, om het van de lijst der persagenda af te voeren. Anders zouden trouwens, althans in de huidige situatie, allen, die op een of andere wijze met „Kampen“ in verbinding staan, in een ongunstige positie komen te staan, vergeleken met anderen, die evenzeer belanghebbenden zijn, en die toch ook in de pers vrijmoedig er over schreven of schrijven; ik bedoel de hoogleeraren van de Vrije Universiteit.

Laatstgenoemden „belanghebbenden“ te noemen heeft overigens niets vreemds; immers, prof. dr. H. H. Kuiper kwam in de vergadering der jongste synode onverwachts voor den dag met het denkbeeld, dat die studenten of oud-studenten van Kampen, die onder leiding van een Kamper hoogleeraar zouden willen promoveren, daartoe gelegenheid zouden ontvangen aan de Vrije Universiteit, welke dan voor zulke gevallen den bijstand van den betrokken Kamper hoogleeraar zou verzoeken. Sedert mede die gedachte in overweging gegeven is, mag men de hoogleeraren der V.U. nu ook ronduit belanghebbenden noemen.

Er zijn er ongetwijfeld, die van oordeel zijn, dat ook vroeger reeds de Vrije Universiteit belanghebbende partij was, en dat de zaak van Kampen, in dezen althans, door meer dan één bekeken werd mede onder aspect van de Vrije Universiteit. Hetgeen prof. Grijdanus in ons blad schreef, en onlangs de heer Algra in „Leeuw. Kb.“, laat niet genoegzame duidelijkheid zien, dat er wel redenen waren voor bedoeld oordeel.

Tot nu toe evenwel was het uit een oogpunt van vlotheid der persbesprekingen niet geheel zonder bezwaren, zonder nadere praeciseering te verklaren, dat de V.U. „belanghebbende“ was; immers, er zijn er gelukkig ook nog, die eerlijk probeeren de zaak van het promotierecht te zien op zichzelf, zonder eenige neven-gedachte aan de Vrije Universiteit; hun aantal neemt toe. Bovendien kon men niet alle oppositie, door aan de V.U. verbonden personen gevoerd, op rekening plaatsen van de V.U.-zelf. Was het dus om deze redenen in meer dan één opzicht min of meer bezwaarlijk, tout court de V.U. als „belanghebbende partij“ aan te dienen, thans staan de zaken anders. De V.U. is thans rechtstreeks in de zaak betrokken. De mogelijkheid toch laat zich denken, dat een minderheid of zelfs een meerderheid aan de V.U. niets zou voelen voor medewerking van Kamper professoren, of van een bepaalden Kamper hoogleeraar, bij promoties aan deze instelling.

Eveneens dient de mogelijkheid onder de oogen te worden gezien, dat Kamper hoogleeraren hunnerzijds er bezwaar tegen zouden hebben, leiding aan een promotie te geven onder auspiciën van den Senaat der Vrije Universiteit. Stel nu, dat de V.U. zelf de bedoelde samenwerking zou begeeren, of tenminste zou willen helpen mogelijk maken, maar dat een Kamper hoogleeraar zou weigeren, een promotie onder amsterdamsche vlag te helpen voltrekken, dan zou toch zoo'n weigerling zekere motiveering hebben moeten; en, waar deze motiveering toch niet geheim blijven kon, daar zou zij toch wel degelijk de V.U. raken.

Men kan daarom beter de kwestie open en bloot behandelen; dat is beter, dan dat vage geruchten zich vormen, die de sfeer maar vertroebelen.

We hebben derhalve — en dat leggen we gaarne

even vast — we hebben met z'n allen in zoverre eenige winst behaald boven vroeger; we kunnen thans ronduit en publiek de V.U. belanghebbende partij noemen, zonder dat zulke uittaling aanstonds den wrevel wekt. Wij willen dan ook gaarne met die collega's van de V.U., die zich in de pers hebben uitgesproken, wedijveren in dezen dienst aan de kerken.

▼

Nu is één van de eerste vragen, die hier rijzen, deze: waarom willen velen eigenlijk dat Kampen's promotierecht practisch wordt erkend? Is dat alleen ten bate van de leerlingen, die van Kampen afkomen en gaarne hun band met de hoogleeraren, aan wie zij eenmaal gewend zijn, of wier theologische beschouwingen de hunne zijn, willen blijven voelen? Of is het ook, en misschien wel in eerster instantie, hun verlangen, dat de Hoogeschool zelf het recht tot promoveeren uitoefenen zal? Met andere woorden: gaat het alleen om de studenten, of gaat het ook om de Hoogeschool, de professoren zelf?

Het is, geloof ik, door niemand onder stoelen en banken gestoken, dat men het promotierecht erkend wil zien ook, en niet eens in de laatste plaats, ten bate van de Hoogeschool zelf.

Wat prof. dr. H. H. Kuiper te Sneek dienaangaande opmerkte, heeft mij eenigermate verwonderd. Meer dan eens was van de zijde der voorstanders o.m. ook het practisch argument naar voren gebracht, dat erkenning van het promotierecht ook den Kamper studenten ten goede zou komen; we zullen daarover nog wel afzonderlijk spreken. Het argument kreeg in de Sneeker vergadering nog meer relief, toen één der sprekers, die zijn woord op schrift gesteld had, en dus in deze precieze aangelegenheid terecht voor overhaaste opmerkingen zich bleek te hoeden, openlijk uitsprak, dat er wel aspiranten waren, die gaarne zouden willen promoveren, doch bezwaar hadden tegen promotie onder leiding van den bepaalden dogmaticus, die aan de V.U. doceert. Deze in een openbare vergadering gedane mededeeling was niet persoonlijk, doch zakelijk. Bedoelde personen immers wilden om zijn algemeene grondgedachten liever met diens Kamper collega in contact staan bij eventuele promotie. Wat voor persoonlijk-krenkends kon daarin liggen? Wien kon deze opmerking verwonderen? Het is algemeen bekend, en de V.U.-hoogleeraar in kwestie heeft zelf zijnerzijds het debat geopend, dat zijn evenbedoelde Kamper collega denkbeelden voorstond, die hij, de hoogleeraar aan de V.U. publieke en populaire bestrijding waard achtte. Waar nu genoemde Kamper hoogleeraar sinds herhaaldelijk betoond heeft, niets van die denkbeelden terug te nemen, en (naar wij uit de beste bron weten) het ook gezinsins van plan is, daar is een wetenschappelijk verschil duidelijk aan den dag getreden. Dat het diep in kan grijpen, zal allermint de V.U.-hoogleeraar in kwestie willen loochenen. Er lag dus in de opmerking, die bedoelde afgevaardigde plaatste, niets verrassends. Ook niets persoonlijk krenkends. Het was alleen maar consequentie van wat door een bekende brochure publiek geworden was. Verrassen kon zulke mededeeling alleen maar wie naef genoeg mocht zijn, om te meenen, dat de gevoerde oppositie de verhoudingen zou hebben gewijzigd.

Welnu, zoo sprak na de middagpauze prof. Kuiper: voor deze en andere promotielustigen staat de weg wel vrij; we kunnen immers gebruik maken van bestaande wettelijke mogelijkheden, die toestaan, dat een promotie geleid wordt door, of althans mede door een hoogleeraar, die niet in gewoon verband staat met de universiteit (of hogeschool, zeggen wij er bij), welke de promotie verricht. De Kamper studenten of oud-studenten kunnen dus hun zin krijgen, zoo zei prof. Kuiper, indien men van deze wettelijke mogelijkheid gebruik maakt. Ze kunnen onder den door hen verlangden Kamper hoogleeraar promoveren aan de V.U., die dan diens bijstand vraagt of aanvaardt. En, zoo werd er aan toegevoegd, als men dezen weg niet instaat, dan zou daaruit blijken, dat het niet er om gaat, de studenten te helpen, doch zelf het promotierecht uit te oefenen.

Deze laatste opmerking heeft één synodelid tot hoorbare teekenen van instemming verlokt. Maar mij heeft ze even verwonderd. Haar goed recht zou ik aanstonds hebben toegegeven, indien van de zijde der voorstanders geen ander, of zoo goed als geen ander argument was gebruikt dan dat der belangen dergenen, die in Kampen hebben gestudeerd. Maar ieder kan weten, dat dit bij lange na het geval niet is. Het is, en in vergaderingen, en in de pers, ook in brochures, herhaaldelijk en ronduit gezegd, dat men voor de Hoogeschool zelf het promotierecht begeerde. Daarnaast kwam dan het belang der studenten. De opmerking snijdt dus geen hout, althans niet in verband met de werkelijk gevoerde discussies.

Iets anders zou men dan ook er tegenover kunnen plaatsen. Lange jaren heeft men van de zijde der V.U. op onderscheiden gronden tegen het Kamper promotierecht en zijn praktische erkenning gepleit. Van eenige terughouding in de principiële veroordeeling is daarbij niet gebleken. Maar evenmin van bijzondere tegemoetkoming aan de belangen der Kamper studenten. Ter synode is door prof. Hepp thans verklaard, dat van hen slechts dit en dat zou worden gevraagd. Afgedacht daarvan, dat zij, die van Kampen komen, geen enkele extra-vriendelijkheid begeeren, en ze ook volstrekt niet noodig hebben, gelet op den aard en de betekenis van het Kamper candidaatsexamen, valt hier op te merken,

(Zie vervolg op blz. 54.)

Serieuze bekeering.

„Ga heen en zondig niet meer.“

Twecmaal tijdens Zijn omwandeling sprak de Heiland dit raadselachtig woord. De eerste maal tot dien slumper uit Bethesda, in verband met een levenszonde die voor ons verborgen is gebleven. De tweede maal tot de lichte vrouw, die op een daad van overspel was betrapt.

Het is een verbijsterend woord, waarmede wij in onze zielszorg aan anderen moeilijk raad weten. Wij toch zijn allen een tikje psycholoog, wij weten dat men een zondig verleden zoo maar niet afkappen kan. O, wij zijn heel verstandige menschen om mede te praten! Wij, vol van menschenkennis en levenswijsheid, zouden een eenigszins ander advies geven: Mensch, je moet niet denken, dat je er zoo ineens af bent! Het zal een weg zijn van vallen en opstaan, van struikelen en worstelend ontkomen. Tracht jezelf een beetje te be-grijpen, dat kan je helpen in den strijd die je ongetwijfeld wacht. Als het je weer overkomt, wees dan niet direct ontmoedigd, maar houd dapper vol. Langzaam, voetje voor voetje, zal je wel een beetje veranderen. Trouwens, verder dan een beetje brengen wij zelf het ook niet.

Zooals wij aan anderen dokteren, zoo kwakzalveren wij ook aan onszelf. Wij zijn ook een beetje theoloog, als theologen en theologanten, weten wij dat de bekeering een proces is. Dit is een mooie uitdrukking, dat woord proces. Zie, zulk een proces speelt zich eigenlijk in het verborgene af. Mijn oude mensch, mijn ik, mijn eigen Zelf, verandert ongemerkt in een soort van booze bacillen, die in den mysterieuzen schemer van mijn onderbewuste wroeten. Een mensch kan daar eigenlijk niet voor zijn. De woorden van den catechismus, dat ik mijn ouden mensch moet kruisigen, ze krijgen niet veel meer dan een rhetorische waarde. Want hoe zal iemand bacillen kruisigen? Zij produceeren onverstoortbaar mijn bepaalde karakterzonden: ik was een driftkop, ik blijf het, ik was gierig, ik ben het nog, ijdel was ik en ijdel ben ik, in mijn gierigheid is geen merkbare verandering gekomen. Ik troost er mij mede, dat er in mij ook een nieuw levensbegin is, een aantal geestelijke cellen, die de weefsels van mijn nieuwen mensch produceeren. Het woord „bekeering“ zet ik tusschen haakjes, ik laat het toe in een populaire evangelie-verkondiging in de evangelisatie, in de preek doet het mij echter ouderwetsch aan. De bekeering ligt voor mij ingekapseld in zooveel verbanden, dat de actueele, evangelische betekenis voor mij erg schemerig is geworden.

Jezus sprak anders over de bekeering.

Welk een zelfbewustheid spreekt uit dit woord van den Heiland: Ga heen en zondig niet meer! Overwin die levenszonde. Ik heb wat aan u gedaan, o mensch! Wat een vertrouwen in de genade ligt achter die uitspraak: Gij, chronische zondaar, ga heen en zondig niet meer. Gij, slirt, ga heen en zondig niet meer. Jezus zegt dit zoo nuchter, zoo gewoon als wij zeggen: Breng dien brief even naar de post! Hij schuift de bekeering niet op de lange baan. Hij stelt den eisch concreet en reëel. Die gestolen heeft, stele niet meer! Af! Het is hier niet de Wet die aan het woord is, die den principiëlen eisch stelt, schoon geen schepsel dien houden kan. Neen, het is de Heiland der Zielen, Die het Schild der Genade opheft over het leven, dat ten doode wankelt.

Zoo heeft Jezus DIE ONMOGELIJKE CHRISTELIJKE KERK vergaderd uit tollenaars en hoeren. Uit de dokwerkers en barmhertigen van Corinthe. Wij zouden de kerkdeuren met de hangsloten des aardrijks voor dezulken gesloten hebben, maar de Heere opende hen den toegang met de sleutelen des hemelrijks. Het was maar geen loos binnenlaten, de Heere stichtte geen soort volkskerk, doch een Gemeente, ten eeuwigen leven uitverkoren. Dat wil zeggen een kerk zonder uiting, er waren geen nooddeuren in aangebracht met het opschrift: afval der heiligen!

Als ik dit wonder vatten wil, staat mijn verstand vol eerbied stil.

Daarom is de prediking van dit evangelie altijd actueel. In de kerk komen geen heeren en dames te samen om naar een lezing te hooren. O, die retrospectieve beschouwingen over het Heilig Evangelie, hoe verdrieten zij mijn ziel! Neen, in de kerk komen de strijders van Jezus Christus samen. Zij komen daar — zooals ik eens treffend hoorde zeggen: met een bluts in den helm en een bloedstrop over de kin. Het is daar niet een soort stichtelijk begin van de week, maar de Heiland spreekt: Kruisig uw ouden mensch, Mijn discipel. Doch het is ook altijd opnieuw Paaschmorgen: Ontwaakt gij die slaapt en staat op uit de dooden. Ga heen en zondig niet meer!

En wij verheugen ons in Hem, in Wien ons zoo groote en dierbare beloften geschonken zijn.

N. B.